

Савез књижевника у отаџбини и расејању
Зборник радова
VIII међународне уметничке колоније
„Панонски бисери“

ПРИНЦИПОВАЊЕ

Издавач

СКОР, Нови Сад

За издавача

Игор Станковић, Нови Сад

Технички уредник

Милош Б. Иветић, Футог

Корице

Драгица Ждравић, Нови Сад

Лектор

Игор Станковић, Нови Сад

Штампарија

„ГОРАПРЕС“, Земун

Тираж

200 примерака

ISBN 978-86-7970-119-0

ПРИНЦИПОВАЊЕ

Зборник радова
VIII међународне уметничке колоније
„Панонски бисери“

Нови Сад, 2014

ПРЕДГОВОР

*Књига је најлепше откровење или највећа обмана!
Све зависи од тога, ко је пише и чита.*

У време када се најистакнутије историјске личности, као и сам српски народ, подништавају, историјске чињенице прикривају или занемарују, а саму историју прекраја како ко стигне и како му одговара, обичан човек засигурно се лако збуди и постави себи једноставно питање: „Шта је данас тачно? Шта је данас истина?“

С друге стране, да се упитамо, да ли просечан грађан Србије зна ко су били: Милунка Савић, Момчило Гаврић, Флора Сандс, Емил Гепрат, Павле Јуришић Штурм, мајор Гавриловић, Војвода Вук и многе још неправедно и срамно заборављене личности?

Да ли знају шта је било на Мачковом камену? Шта су Албанска голгота и Плава гробница? Зашто нам је свето острво Видо? Где је Бизерта и чији су тамо бројни епитафи?

Оваквих питања је јако много, а одговори? Ко ће дати одговоре? Тада на сцену ступају љубитељи писане речи, прозаисти, лиричари, људи који су видели, који су чули, а нарочито осетили! Људи који стоје на мало вишем брду, са којег гледају, да се изразимо његошевским мислима. Они су ти који ће истину спасити од заборава! Они су ти који ће показати светло на крају тунела! Уметници су чувари звезданог сјаја истине! Они су прва и задња линија одбране истине, ризничари традиције, пастири малог стада божије јагњаци.

Да се не би оствариле речи једнога од највећих фашиста XX века, злогласног Јозефа Гебелса, да лаж поновљена сто пута прелази временом у истину, а да је

сама лаж убојитије оружије од било ког другог, на том задатку, писцима велику помоћ мора да пружи друштво и држава, јер је лаж и заборав смртоносан вирус, који најпре напада људску душу и разум, са основним задатком да се најплеменитија осећања сузбију или потисну, а неретко да се наметну погрешна или искривљена.

Да таквог деловања данас има, да је смртоносни вирус лажи присутан у ваздуху, говори чињеница, да се све чешће чује прича да је Гаврило Принцип анархиста, а савременом терминологијом речено, терориста, можда озлоглашен више него Осама Бин Ладен или Освалд Ли Харви. Српски народ се назива геноцидним!? Зар тај исти народ који је изнедрио једнога нобеловца, многе светски признате научнике, а међу њима и једнога Николу Теслу, који је осветлио целу планету, а да друге личности и не спомињемо!

Ако не бисмо имали ту прву линију одбране, саткану од стихотвораца, приповедача и сликара, последице по народ и саму државу биле би погубне. На жалост, овај балкански народ, никоме крив, ни дужан, често је на својој кожи осетио последице таквог деловања злонамерника.

Данас, 100 године после Првог светског рата, Савез књижевника у отаџбини и расејању, управо уз помоћ државе, односно Градске управе за културу града Новог Сада и Културног центра Новог Сада, реализује VIII међународну уметничку колонију, са јасним задатком и основим циљем да се на истину још једном укаже, да се подсетимо предака, догађаја и јунака, да се сетимо свих невиних палих жртава на увек узбурканом Балкану, а нарочито оних из Првог светског рата! Учесници колоније су ту да поделе осећања, да се чује глас разума, да се јавно ПРИНЦИПУЈЕ...

Милош Б. Иветић

БОРИСЛАВ ГАВРИЋ, Република Српска

Земља Кнежевића

Имала је земља Кнежевића:
и светиње славних манастира,
и јунаке Зекиних манира
и пјесника од рода Вилића.

Пјесник висок као горска јела
стазом србљом по свуда ходио,
пуно чуо из таме видио,
пјесмом стао уз јуначка дјела.

Корачао тражећи сазнање
непознатом стазом у даљине,
кроз маглине лучом до истине,
Јавор-гусле једино имање.

Зов гусала стољећима спаја:
Земљу шљива, стада, винограда,
све најезде када народ страда,
сјај Врачара к'о звијезда из раја,

Кад би суво на камари злато
да засија од србљега бића,
већег сјаја није од Вишњића –
гусле поју као птица јато...

БОРКА ДРАГОЉЕВИЋ, Нови Сад

Гаврилу Принципу

Од кад Гавро уби принца, година је сто,
у земљама по Европи још се прича то.
Прекраја се историја, више није иста,
није Гавро за њих јунак, него терориста.
Они кажу Првог светског рата не би било,
да њиховог принца Фрању не уби Гаврило.
Припаднику *Младе Босне* једног дана сину,
нећеш Фрањо на Видовдан шетати уз Дрину.
Нека знаде сва Европа и земаљска кугла,
да ће Гавро да убије принца иза угла.
О убиству Фердинанда цео свет ће знати,
а Принципа није брига како ће га звати.
Терористом сад га зову кројачи Европе,
а Срби му опет лију нове златне стопе.

Кажу, криви смо

Помози нам, Боже мили, и звезде с небеског свода,
неко хоће да уништи српство што по земљи хода.
Кажу да смо за све криви, стављају нам то ка знању,
јер Гаврило убио је њиховога принца Фрању.
Није Гавро одлазио ка њиховој земљи клетој,
убио га због зулума, на босанској земљи светој.
Они исто урадише, а не кажу то не ваља,
са словенским изродима убили су српског краља.
А ко уби српског краља, треба светска јавност знати,
убише га одметници Македонци и Хрвати.

БОРКА ЖИВАНОВИЋ, Нови Сад

Изгубљена љубав

Моја прва љубав,
вољели смо се страсно,
живели у беди ужасно.
Родила сам ћерку и сина,
нагризла и беда.
После низа година
остала сам сама,
страх од самоће и беде,
постала је јава.
Моју вољену љубав,
прекрила је тама.
Због страха из прошлости,
неверник је свака љубав сада.

Често пожелим

Често пожелим,
под планином,
да ме чешће,
однесе завичајни пут.
Тамо још могу да се смирим,
у вечној тишини да ћутим.

Јављају се старе слике,
њиве под јечмом,
и куће од камена.

Пробуди ме мирис детињства,
овчије млеко кад покипи и загори.

Ливаде опет исто цветају,
нуде топла њедра роси.
Чује се звук оштре косе,
то мој деда ливаду коси.

БРАНКО Браниша ЂУКИЋ, Футог

Поводом стодвадесетогодишњице рођења Гаврила Принципа и стогодишњице сарајевског антентата и почетка Првог свјетског рата

Гаврило је био миран дјечак. Шта би му се учинило, враћао је двоструко. Читао је много. И мало је говорио. Гаврило је волио да каже да је ђак и прије него што је у школу пошао. Чувајући телад на паши носио је на леђима торбу са старим књигама.

Гутао је књиге. Читао је све. „Новости ниоткуда“ од Вилијама Мориса, Александра Диму, Валтера Скота, чак и авантуре Шерлока Холмса, Пата Пинкертона, Ника Картера, које су биле публиковане у недјељним свешчицама. Био је врло обдарен за језике, одличан у латинском и грчком. Ослобођен монархистичког и кадетског дрила краљевско-царског окупатора рекао је: „Ако само камичак бациш на прозор Хабсбурговаца, они ће доказати да је то био србски камен и искористиће то као оправдање да одмах започну рат против нас“.

28.јуни је Видовдан-национални празник у Босни. Једва се може замислити већа увреда од покрета војске из Монархије баш тога дана. Гаврило Принцип је касније рекао поводом тога: „Зар то не одговара нама Словенима да нам је Видовдан велики национални празник. Он је за нас савршен светац. Он није само светац заштитник лудака и епилептичара већ и виноградаря, глумаца, кафеџија, људи које је гром ударио или змија ујела, дјеце која мокре у кревет и дјевојака које бране своју невиност...“ Рекао је такође: „Да ли је смрт појединца заиста одлучујућа? Сам Толстој је рекао да Европу на Ватерло није одвео Наполеон, већ народ...“ И најзад: „Смрт Франца Фердинанда је политички одлучујућа. Јер ако он дође на

престо, његова тиранија ће бити гора и трајаће дуже од тираније коју сада имамо... Једина могућност је стрелјати га.“

„Све је тако збркано. Кола су дошла Апеловим кејем и на улици Франца Јозефа погрешно скренула. Правац вожње је био промењен, али шофера прије тога нису обавјестили. Кола су прошла поред мене, зауставила се, кренула директно предамном уназад.“

Одјекнула су два пуцња, и царско перје је полетјело.

„Убио си Војводкињу Хоенберг, његову супругу...“

„Жао ми је што је умрла. Метак не иде увијек куда треба...“

„У тренутку када си пуцао, у тренутку када си повукао ороз како си се осјећао...?“

„Био сам срећан. Извукао сам зубима запущач из боце са цијанидом и прогутао отров. Да, био сам срећан. Али то није био цијанид. Само су ми уста изгорјела. Потом ми се све слике расплињују.“

Тјешио се тиме да би до Првог свјетског рата дошло и без његовог атентата.

Гаврило Принцип је умро у затвору у Терезијенштату 28.априла 1918. Године два мјесеца пред крај Првог свјетског рата. На зиду његове ћелије се налазио слиједећи натпис:

„Волио бих да сам живио и друге животе. Волио бих да сам био морнар на малом броду за Бразилију. Волио бих да сам био мудрац у планинама Хималаја, власник бара у луци гдје би ме ујутро будиле сирене бродова и сунце над водом. Волио бих да ми се сада рађа дијете.“

БРАТИСЛАВ Браца ПЕТРОВИЋ, Бела Паланка

Гусле дедине

Старе јаворове гусле
и криво гудало,
једино што ми је
од деде остало.
Држим их у рукама,
мазим врат у облику змије,
гледам орла са две главе,
који нама донесе славе,
али и доста однесе главе.
Доле орао, горе змија.
Деда их прави,
док га болест испија.
Велики рат...
Туђа земља...
Нејач у отаџбини...
Три му брата на три стране...
Један код Степе,
други код Бојовића,
трећи са Мишићем,
а деда са гулама на Крфу
цида болест и тешке ране!
Док узималом дуби гусле,
мисли му на све стране.
Мајка му болна оста,
ако умре, без њене деце
и без крста на челу
ће је сахране.
Док затеже на гулама
коњске длаке,

и гудало змијско савија.
Ни сањао није тада
да поред браће
јединац поста.
У долини Мораве,
ратници победу славе,
Деда, са гулама у ранцу,
у неком каљавом шанцу,
доби одличја браће своје.
Гробови њихови негде
на Кајмакчалану стоје...
Извади гусле, у муци израђене.
Крену гудалом...
И тужну песму запева
о мајци и четири сина,
који ко оцила око крста
се некада уз њу свише.
У том каљавом шанцу
задњу отпева песму,
гусле заувек занемеше.
Погледа у врат и гудало криво,
предсказање неко
оно са змијама му је било!
И сада, док држим гусле без гласа,
и гледам његову споменицу,
и ратног друга,
Александра витеза,
лице ми росе сузе.
Да није света оваквог,
и на гулама и гудалу змија,
у себи се питам:
Колика би била сада
наша Србија?

БУДИМИР ФРКА, Нови Сад

Помак уочи

Ноћобдијски транспортери термистички рише,
прогоњене имплантанте убризгане страсти,
тињајућим изливцима Сунце засенише,
злурадосно доградивши казнене области.

Вековидни компресори произвеше шкриљу,
разузданом магнитудом злогласног пророка,
театрално прихвативши стрес у изобиљу,
раскопаше градилиште очног водоскока.

Разјапљеним стрмиништем растројених пести,
пристегнуше менгелама мрежњаче уснуле,
одшкринутим похотништвом фригидне обести,
облепише постерима сенке преминуле.

Заштитари трезоришта

Обложени баршунасто-стакленастом вуном,
пергаментним звучјем прслог подземљишта,
заштитари трезоришта отплуташе струном,
изван сморних балансера врелог пепелишта.

Гнев из небовидља разјари структуре,
мраморнастим очњацима сузне сумаглице,
стогодишњим громозвучјем ризничке контуре,
разједини вибрације струјне обзнанице.

Апокалиптичним страхостресним звоном,
затитра се бубнозвучје преријских горштака,
устремљено похрлише планетарном споном,
задимљеним сигнаlima племенских вештака.

Зрневљасто плодовиште

Страхосилно забубњаше локатори мрака,
разложивши танку спону трулих бршљенова,
прогласивши сумануту умешност простака,
расплодише пренабуло легло стршљенова.

Деформасти бумерангом срџби се вратише,
суновратно убризгавши седатив преврата,
као да су трајно сити одједном схватише,
колосално престојење безобличног сата.

Распиливши зрневљасто плодовиште смога,
поринуше у сазвежђе мрестилишта риба,
застранивши обневидљем раном без облога,
разоткрише светлодражје из жаришта глиба.

ВАЊА АНГЕЛОВ, Бугарска

Пирати

Нема време сличности са двојницима,
али и пљачка и пирати са цивилима,
с бандама страшним, свим морским разбојницима,
по познатим старим пристаништима
пуни крчме брзо у галами
и бесни по новим гробљима...
У пепелу, или још у жару,
склања се од суше. И у заливе
се спушта да мало одмара.
Свако очима безочно гледа,
са пакосним осмехом својим.
Најопаснији пират међу пиратима,
лаке жене за насладу тражи...
Макар била и из круга богаташа,
лишена света с водопадима,
да би умили тело измучено.
Зашто ли му вољене нема,
да му чини поклоне истанчане?
Зашто ли уопште постоји?
Пирати у нови поход полазе,
освајају земље и пространства,
на води пребројавају квадрате,
свако своје добро шарлатанство...
И пролазе, пролазе године,
а туга изнова насиљем,
с бедуинима разговара
и у сну им сама домаћинства...
Харају, харају пирати...
А живот да ли се враћа?
Успориће с нама бирократе.

Зар нису и они свемогући?!
Највећи морски разбојници,
напашће срце успешно.
Они су моји поштени поклоници
и једва да смо стварно грешни...
И да страдамо за њима од несанице,
посредници мушке аристократе,
бићу велика мађионичарка,
за чувене дрске пирате,
а они – моји верни бесрамници –
испуниће ми дух окретом.
Остаћу у крви деце...
Утапам се у трен с аромом...
Имам понос и збор борбених резервиста,
и чаролије у форми чудеса.
Назови ме необичном чаробницом!
Потражи изглед с новим обртом!
Не, нисам вавилонска блудница,
и одавно сам спасила душу!
И не питај за сличност са двојницом!
Уникатне смо ја и судбина!
Ти ме имаш као љубавницу,
Потражи унутар мене и жену!
На хоризонту галије гиздаве,
скупљају се и праве маневре,
а пирати, млади и пргави,
скитају смело, чек и без резерве,
по таласима немирним,
из вековних својих имања,
при том то је толико савитљиво,
да остаје заувек у бдењу.

ВЕРА ЦВЕТКОВИЋ, Книћанин

Божији принципи

Господе мили!
Зашто су се над нама
црни облаци свили?
Знам – нисмо добри били.

Да ли ти од нас
љубав, поштовање желиш,
или са нама овако
желиш да се веселиш?

Опомињеш нас често,
а ми никако да схватимо
где је наше место.
С Богом. И вером.

Многи заборавише Бога,
зато међу нама није слога.
Заборавише на сестру, брата,
затварајући њима врата.

Или новац учини своје,
па се ни Бога не боје.
Молим те, Боже, опрости нам,
можда ће сутра бити бољи дан.

Можда ће нам опомена
бити доста,
да заволимо пријатеља,
сестру, брата, сваког госта.

То је све што желим,
да се као некад веселим.
Да живимо једно за друго,
да трајемо дуго, дуго.

Хвала ти, Боже.

ВЕСНА МЕСАРОШ, Нови Сад

Проклињем пушку

Пукла пушка,
до малог Душка.
Стиже пуцањ до Милана,
Николе, Ненада, Боже.
О, шта се то деси,
мили Боже'?
Велики страх у нашем граду,
о, Боже.
Сјати се и старо и младо,
да би све од себе дало.
Бранећи своју школу,
видех како неко
погоди Николу.
А дете је био,
своје снове снио.
Јауче мајка,
проклиње пушку,
да се не деси исто
другом сину Душку.

Гаврилу у част

Гаврило Принцип је херој био наш,
желим, сине, то да знаш.
Пушку је први
на раме ставио,
да би своје другове,
отаџбину и част одбранио.
Такви се не рађају често.
Србија је била
његово родно место.
Гаврилу у част,
желим сине још да знаш,
своју земљу и слободу
немој никад да продаш.

Незнани јуначе

О, ти незнани јуначе,
видиш ли да за тобом
цео народ плаче?
Шапни неком име твоје,
нек буде српско,
жеља сваке мајке твоје.
Видиш ли, незнани јуначе
како за тобом
твој син плаче?
Ти, јуначе плавог ока,
видиш ли да тебе тражи
твоја плавојка?
Ти, јуначе танког стаса,
знаш ли да тугује оро,
без твог гласа?
Кренули сте сви у борбу,
бранећи ноћ и нова јутра,
нез најући да нећете
дочекати своје сутра.
Хвала ти, незнани јуначе,
цео српски народ
теби кличе!

**ВЛАДИСАВ Саморастник АРСЕНОВИЋ,
Шабач**

„Гаврило Принцип“

„Марш на Дрину“

ВОЈИСЛАВ ТРУМПИЋ, Јагодина

Пред Самодрежом

Освануло јутро, Самодрежа црква
обасјана сунцем ишчекује борце
што пред бој с Турцима, Лазаром на челу
причешћем ће себе увести у творце.

На Косову сада својом борбом они
уписују себе у вечна знамења,
животима својим граде нам будућност,
све за народ свој, будућа поколења.

Србину је сваком своја земља драга
и за њу ће увек живот да положи,
јер лепоте нема, још мање живота,
ако ли се све у јединство не сложи.

Одувек је Србин своме роду одан,
за њега слобода највеће је благо.
Спреман је да брани себе, породицу,
своју домовину, увек врло радо.

Драга земљо наша и ти, Самодрежо,
приступамо данас ми светом причешћу,
да слобода српском роду стално цвета,
обрадујемо сваког овом добром вешћу.

И трајаће Србија и сав народ њен,
док је Сунца, неба и драгог нам Бога,
па ће се Србијом смело корачати,
неговати љубав и срећа до гроба.

Кривца нису могли да пронађу, био је међу гоничима.

Нажалост, многи се као родитељу покажу тек у читуљама.

И код најнижег водостаја, њему је вода до грла.

Код нас је теже утврдити критеријуме за доделу стана, него га изградити.

Проблема са храном ми немамо – пре сваког оброка, ми легнемо да спавамо.

Најбољи начин да се дође до истине је подела у страници.

Јесу они народни представници, али се народ тако не понаша.

Они су препуни празнина.

Ако децу раније пошаљемо у школу, правовремено ће заузети своје место пред Заводом за запошљавање.

Нису Американци мачији кашаљ. Имају подршку Албанаца.

Треба ћутати. Проблем је само да ли код питања или одговора.

Е, кад би добре виле испуњавале жеље на кредит.

ГОРАН РАНЧИЋ, Бабушница

Сви смо змагали

Сви
завршисмо на бувљој пијаци
где се крчме остаци
Александровине и Јошковине
где пучанство у немоћи
продаје ордење за храброст
покушавајући безуспешно
на матерњем да збори
Ми
најстарији
рођени пре амеба
земљицу малу убогу образдисмо
ради бујица црвених река
не ради шенице бјелице
друмове преорасмо
Ја
оратим на лужничћи
звечкам оружјем
облачим шињел
певушим своју химну
и смишљаам нови грб
три куће у моме селу
освестио сам и задојио идејом
(две су додуше празне)
Он
син мој
рођени мој
и он нешто црта на мапи
бразди прекраја спрема се

ГОРЈАНА АНА ДАБИЋ, Београд

Прошлост говори

Крајпуташи многе приче зборе,
крв сливена земљу напојила,
прошлост славна нуди одговоре,
да би време боље искројила.

Негда беше закувала вера,
тиранина трпљење не жели,
младост дичну освета тера,
слободу роду не би ли отели.

Пуче пиштољ, не омаче свесно,
циљ познати Гаврило одреди,
док се руља обрушава бесно,
бој крвави пуцањ тад одреди.

Слава оста Гаврилу Принципу,
којом себе губилишту даде,
док се зрно гомила на клупу
из рата се нове наде граде.

Којом мером Господ мери част
није знано ни вери ни роду,
док се други сад каче за власт,
Гаврило им завешта слободу.

ДОБРИНКА СИМОВИЋ, Ниш

Она

У предграђу мога срца тугу носим,
кличим испред њених ногу, љубав просим
и да је уградим усред срца мога
па нек' блажен умрем уз благослов Бога.

Кад се ситним корацима улицама креће
и када је угледам сав искрим од среће,
тад тонем у живот к'о шампањца пена,
благо ме опија та магична жена.

Болест мрви тело и паклен план кује,
смрт куца на врата и паклен план кује,
уз постељу моју анђеол ми буди,
а на оном свету биће неко други.

И нудим ти све што имам да будеш уз мене,
испуни ми задњу жељу, молба је за тебе,
тад ће моја душа напустити тело,
нек' се уз Твоје присуство обави опело.

Он

О, човече драги,
што ми смисао животу дајеш,
тражим те и желим,
жудим и не одустајем,
док ме ситне капи кише
прате у тражењу тебе,
сједињене са сузама мојим.
Тихо и нечујно
умивају голе гране, а
ветар пева тужну мелодију,
мењајући ритам
уз цвркулт птица.
Оне као да траже
да уз зраке сунца,
гране пресвуку своје
тмурно и тамно одело.
Када се то деси,
свака ће птица своју
песму да пева и
заигра на провидној
зеленој хаљини дрвећа,
а ја ћу тада наћи
свог траженог човека.

МАРИЈА БОЖИНОВИЋ, Нинш
(post mortem)

Буди мој

Теби, са најлепшим осмехом,
и очаравајућим погледом, из кога
се искри милион звезда, теби
због кога моје срце бије јаче,
због кога ми дах постаје тежи,
који побуђујеш моје најсавршеније
мисли и фантазије, теби упућујем
своје снове и део себе.
Теби, што тако гордо и поносно
стојиш изнад мене, висок и неухватљив,
тако далек и неосвојив.
Желела бих да откријем део тебе,
спознам те у пролеће када се нове
љубави рађају.
Не дај да наша тада умире, нека цвета,
нека буја, нека расте
као пупољак црвене руже,
испуњена најнежнијим додирима.
Воли ме и не дај ником!
Буди мој!
Остани ове ноћи, овог дана...
Заувек поред мене!
Зато постојим,
сврха мог живота био си ти,
да ти угледам очи, чујем ти глас,
осетим усне и кожу и додир,
твоје топле руке на свом рамену.

Дан када сам те угледала био је дан
када сам на своје срце ставила
тешке окове.
Заробио си моју душу, мисли
и све моје припало је теби.
Када ниси ту, немам воље за животом.
Не желим га без твог,
јер само ти си сунце љубави,
које волим.
Враћаћу се теби увек кад те угледам,
јер ти си вечити становник мога срца,
моја највећа и најдубља рана
која прераста у ожиљак.
Волим те љубави, волим те,
не остављај ме несрећну и сломљених
крила спремних, решених
да полетим.
Преболела те нисам.
Да живим без тебе, не могу,
јер ти си избор мог живота,
једној девојци која ти ово пише.
Ти за ово нећеш ни знати,
јер понос мој јачи је од љубави.

ДРАГАН ВИЛИЋ, САД

Отаџбина јеца

Тамо гдје сунце пржи сјену божура,
отаџбина моја кроз бунило невјерице јеца,
тамо у подножју планинских гудура,
престрављена јавом крију се њена дјеца.

Народ мој жуч уз хљеб робовски пије,
док њиве распродају бјелосвјетске слуге,
миром плачу црвоточне реликвије,
цере се жваље владара Поруге.

Поломљене багламе на вратима манастира,
изгорјела жита у коров зарасла,
вјетар арију туге напуштености свира,
трава заборав до неба нарасла.

Сакрила се памет у келије осаме,
Бог наш са неба сузе очаја лије,
брдом се ваљају пијани пуни омаме,
народом мојим пуне провалије.

Народ мој, убијен злом, трпи и шути,
у јарам упрегнут, грца кроз блато,
погледи гладни у нијемо небо упрти,
слуге демонима гомилају злато.

Но бијес у подножју гудура полако буја,
бијес и отпор кроз патње се гомила,
на небу облачак, јача, пријети олуја,
и мртви реже из својих громила.

Устај, отаџбино, крв у земљи врије,
кроз боју божура палијех јунака,
застава слободе нека нас овије,
нек плам лизне из уснулих угарака.

ДРАГИЦА Бека САВИЋ, Бачка Паланка

Војник на стражи

Стајао је у ноћи на мртој стражи,
уместо драгане грлио хладну пушку.
Војнику је гроб од срамне издаје дражи,
никада роб, заклео се, дао је реч мушку.

Са вером у Бога у војску крочи,
за отаџбину и живот свој би дао.
А детињу душу одају сањиве очи
и сјај што је у њима заблистао.

Још не свиће рујна зора,
хладно је у дубоком, влажном рову.
Тамо далеко..., далеко од мора,
девојачке руке у топли загрљај га зову.

Идеале своје као барјак вије,
залива их крвљу да не свену.
Глава од образа скупља није,
слобода и част немају цену.

Војник је оставио нама у аманет,
снове свог нерођеног сина.
Живот је дао за војнички завет,
а орден мајци, дала је отаџбина.

ДРАГИЦА КОРАЋ-ИВАНОВИЋ, Београд

Гаврило

Покренуо си лавину,
смотрено или не,
свеједно...
Да ли си знао,
окидач потежући,
тиранина си убио,
а своје име
у вечност уписао.
Идеја те је повела,
у њу си страшћу,
срцем веровао...
Гаврило, дечаче златни,
себе си Небесима
завештао...
Светска зверад
једва дочекала,
на Србље се дигла,
захуктала,
а душа твоја у тамници
болом зајецала...
На тебе се,
уместо живота,
зла коб обрушила,
у повор младост
сурвала...

ДРАГО ПЕКИЈА, Кикинда

Жене

Жене све могу.
Заљубљеног да сруше с ногу.
Због жене човек може да полуди,
да се из тог стања не пробуди.

Богатство највеће су жене:
црнке, плавуше, слабушне и румене.
Када жену сретнем, ја јој се клањам
и понекад будан често сањам.

Пијем ноћу, спавам дању,
за жену да урадим све сам у стању.
Зато, жене, не дајте мене,
млад сам још да ми живот вене.

Не дајте да ми се живот гаси,
добра жено, дођи, па ме спаси.

ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ, Београд

Понос

Завичајна кућа, гостинска соба,
на зиду униформа из Првог рата,
мог деде Солунца, јунака тог доба,
за Србију кад изгину, брат до брата.

Чува је брижно, старамајке рука,
још глача с љубављу одликовања
хероја Топличког гвозденог пука
и пали свеће, у знак поштовања.

Пожутела писма из ратних дана,
са мирисом босиљка и смиља,
у доњој фиоци, старог ормана
љубоморно чува, моја баба Миља.

Крај иконе свеца, урамљена слика,
у одори ратника, мој деда Коста,
за сва поколења, јунак и дика
и понос на њега, што у мени оста!

ДУШАН ЖИВКОВИЋ, Београд

Идеје слободе

Раскрсница Балкан увек беше,
на њему слободарски народ,
хоће силе проблеме да реше,
да униште частан српски род.

Жеља им је газдоват Балканом,
за рат нема правога повода,
брат Рус не да, за вратом им стално,
да униште корен српског рода.

Сарајево, слободарски граде,
што крв млада учинити мора,
ти окупи све Босанце младе
да уклоне својега злотвора.

Тој скупини која памет бере,
идејом тад, вођени су светом,
небитно је ко је које вере,
младост жуди крвавом осветом.

Узаврела млада крв је тада,
Гаврило му сасу куршум кобни,
Фердинанда нашло је сто јада,
Аустрија за рат разлог доби.

Млад живот гаснуо је тада,
себе даде на понос свом роду,
у мислима за земљицу родну,
муком тешком донеше слободу.

ЕМИЛИЈА Ема ЖИВКОВИЋ, Крагујевац

Плава гробница

Стојиш непокретна
ко стена
ко биста у морским дубинама.
Поглед ти је уперен, укочен
на плаву гробницу.
Очи твоје кроз трепавице
натопљене сузама
гледају крваво море.
Те твоје плаве очи ко
плаветнило мора погледом траже,
преврћу лешеве, које је море однело
у даљине, у морске дубине,
лешеве наших дедова, прадедова,
солунских ратника.

Да ли осећаш,
њихове душе трепере
изнад тебе, нас?
Осетићеш то у твојој души,
нешто што те гуши,
ко да се у том тренутку
на Крфу све руши.

Море се узбурка:
а ти, непомичан ко стена
у плавој гробници,
са нашим дедовима, прадедовима.

Чврстим кораком, ко генерал,
жена са заставом преко рамена,
корачаш кроз чету постројених
хумки српских ратника,
сећаш се наших дедова,
јунака Србина са солунског
фронта,
где оде, ту остаде.
Застава се вијори
са српским потомцима.
Корачајмо, поносимо се
што смо потомци
ратника Солунца, Срба
шумадинаца.

ЗОРКА ЧОРДАШЕВИЋ, Немачка

Српска хероина

Милунки Савић

Ти ниси била жена обична,
да предеш, плетеш и кошуље шијеш,
била си витез витештву вична,
па вјечно над својом Отаџбином бдијеш.

Ти ниси била к'о жене друге,
Милунка, Милуне, сестро и брате,
стопама твојим стазе се злате
и сјећања живе кроз године дуге.

Ти не би жена која пређу мота,
ни она што сатима пред огледалом стоји,
била си херој који се не боји,
ком' слобода бијаше преча од живота.

Ти не носи дуге сукње с наборима,
к'о отмена дама кад улицом прође,
ти носи одијело ратног војсковође,
плетенице густе под капом си крила.

Кад француски мајор тужним гласом рече:
Преболи ране, оздрави, сине
тад угледа блиједо лице хероине,
очинска му суза из ока потече.

Тада ти се слава у небеса вину,
под пријетњама данас српски род је клон'о,
нико више не зна бранит' Отаџбину.
покажи нам путе, Милунка, иконо...

Гаврилу Принципу

Стотину љета, Принципе роде,
како нас твоја десница рука
спасила јада, зулума, мука,
повела свијетлим путем слободе.

Стотину љета како си с моста,
сигурним пуцњем - у срце право,
младости твоје не би ти жао,
силнику Фрањи рекао *Доста!*

Стотину љета, Гаврило сине,
Миљацка шуми истину збори,
како за своју земљу се бори
и како за правду храбро се гине.

Стотину љета, Гаврило брате,
словима златним име ти пишу,
моћници данас хоће да бришу
истину праву и сјећање не те.

Неко је чудно настало доба,
јастреба соко примио ћуди,
ни људи више нису к'о људи,
љубави нема, мржња и злоба.

Душман је увијек мутио воде
и хтјео стварат' историју нову,
злочинцем желе тебе да зову,
опет нам требаш, васкрсни, роде...

ИГОР Змај Врањски СТАНКОВИЋ, Нови Сад

Марш

Гледајући велике
површине људске срџбе,
на могу
а да се не запитам:
докле допире то
гнуособно, ружно,
колико високо
иде планина зла,
колико дубоко
тоне језеро крви?
Чак и мало парче
светог тла,
оста згажено,
спаљено, тужно.
И не могу,
а да се не запитам:
на ком то
чивилуку виси мантија
за враџбе?

КАТАРИНА СТАМЕНКОВИЋ, Врање

Принциповање

Не плачу Срби са болом срца,
већ са болом упокојених душа!
Србин би бранио земљу, умро би за њом,
као за својом мајком и судбином.
Србин устаје и бори се све до
задњег дана. Срце пати, душа се слама,
ал' не одустаје од свог принциповања.

И тако, пре година сто, шеталиште
пуно људи с разлогом,
проћи ће овуда, како кажу, Франц Фердинанд.
Усхићени, пуни страсти и радозналости
да виде важно лице,
да се поздраве с њим, одлазе у ишчекивању,
не слутећи да ће се један живот
заувек угасити.
А онда, из угла Принцип испаљује
хитац пун освете и гнева, тога дана
убија Фердинанда.
Људи који тамо беху остају
Скамењени, не слутећи такву истину.
А њу данас злобници прекрајају.

ЛЕПОСАВА Лепа УВАЛИН, Кикинда

Србија

Србија је земља снова,
земља снова свих Богова.
Ал' постоји један,
на све стране света
што нас гледа,
православље своје не да.
Кад би га послушали,
у животу све би ми имали.
Небески је народ у земљи
од снова,
и зато је ово Србија богова.
Ту су наше свете славе
што их у години Срби славе,
сваки Србин има славу своју,
свети Сава и он је на броју.
Учитељ је народ научио,
на земљи се прославио,
дао знање ђаку и просјаку,
Србија је земља снова.
Нашег Бога јединога,
само да још слога
Србијом завлада,
ето нама Раја изненада.
Чекаћемо ми још мало
и чувати што је Павле дао,
лепе речи народе имајте,
слогу, Срби, не заборављајте.
Четири слова на грбу нам стоје,
кад заставе земљом завијоре.

Свако слово нешто значи,
заједно смо Срби јачи.
Није слога писана бадава:
„Само слога Србина спасава“.
И сви свеци у дванаест месеци,
тако каже Бог са висина.
„Љуби ближњег свог,
к'о рођеног сина“.

ЉИЉАНА ГЛИГОРИЈЕВИЋ, Житковац

Чујте, Срби

Тамо далеко српска труба и даље труби,
а Арчибалд нас дозива и каже:
- Чујте Срби!
Јуначка срца зову вас, из вечнога сна се буде,
желе слободу и срећу за своје људе.
И док титра пламен небеске свеће,
чујте, француска лађа се поново креће,
и опет за вас цвета бели крин,
каже вам да је сваки Србин – јуначки син,
цвета и лимун жут и казује нараштајима
какав је био трновит пут,
да се преко Албаније битка водила,
да је преко ње царска војска ходила,
принципе је своје имала, песме певала
уз многе битке о слободи сневала.
Вољу и храброст носила код сваког сина свога
није се плашила ни незнаног гроба,
она је била узданица, нада
симбол вечног сна о слободи
који и данас српски народ води.
- Чујте Срби!
Нека Вас принципи части и слободе увек воде,
носе вас крилима љубави,
којима срећа небом весело плови
и исписује речи:
Срби су храбри синови!

ЉИЉАНА МАРИЋ, Смедерево

Српкиње

Створене кроз вртлоге архетипских дубина
и шапата подсвести,
с геном од искона тајанственог претка,
у свакој од нас је прамајка Српкиња.

Сваку су одредиле туге за мужевима,
браћом и синовима,
несталим у вихорима ратова,
који вечно трају на овим просторима.

Тиховале су,
а никад опоравиле се нису.

Споразумевале се
језиком божанских знакова.

Њихове жигове и данге
опипавам и на свом телу.

Увек нежне, пожртвоване.

Светлосна нит су потомства.

На ветрометини
животна стабла управљају.

На небу трепере, непрекидно зраче,
да путеве потомцима осветле.

ЉИЉАНА ФИЈАТ, Нови Сад

Осећање Принципа

Гаврило Принцип. Стиснутих вилица,
без колебања и ретуширања, попрскан царском
крвљу,
обасут кратким псовкама, ламентацијама, претњама,
уздасима који изражавају освету.
Несасушених рана и неизбледелих модрица,
тамножут.
Са свим тим сведочанствима о зверствима човека,
док му рука виси закачена за раме жицом,
слободно му исказати радост и дивљање крви,
или, уз трубе осмогласне, сањати смрт?

ЉУБИЦА ВУКОВ МИХАЈИЛО, Петроварадин

„Гаврило Принцип“

ЉУБОМИР ГЛИГОРИЋ, Нови Сад

Под овим поднебљем

Под овим поднебљем,
на свакоме је домаћи задатак,
своје умеће упрегнути,
на све и ништа до слободе.

Хазардерски се понашати,
своју визију, предочити
па тако и кренути,
свесно, нека је један живот.

Тако је Принцип
свесно жртвовао,
отворио свакоме наду,
нови видик за нашу слободу.

Нека се причају глупости
да смо због Гаврила,
ко се још запитао
шта ће туђин у нашој земљи?

Колико смо се наплаћали,
ред је, да смо нешто и научили,
то што нисмо освајачи,
нећемо ни туђину дозволити,
да нас гази, како хоће.

Принципијално

Некада се тако нађем
као Гаврило Принцип,
исто бих дело учинио
за слободу свога народа.

Неко да те узјаше,
да те цепари,
слуга вечно остати,
доста је било тираније.

Скупо се слобода плаћа,
крвљу и животима,
најездничка, прекобројна,
ко год дође, ту би да остане.

То није случајност,
колико је планирано,
све је за собом понео,
на свакоме је претпоставка.

Чињенице су посведочиле
принципијелно је Гаврило започео,
од нечега је морало кренути,
из рата у рат, до слободе.
Паскање је завршено.

ЉУБОМИР ТРОЈАНОВИЋ, Врање

Колонија у Новом Саду

Чланови СКОР-а,
зато што тако треба,
а не зато, што тако мора!

Промоција Дубнице,
пре него што вам
Принциповање
истином озари лице.

Најмлађа Катарина,
говори свима:
Једна је истина!
Нема две!
Знам да знате све!

И Нишлије
имају чиме
да се поносе.
Сви чланови
принципима
славу проносе.

Бела Паланка,
без длаке на језику
пише историју
нашег опстанка.

Смедеревци
своје пећи ложе,
да се сви Срби
коначно сложе.

Београђани и сви остали,
са провинцијом у ред стали.
Да се име Гаврила,
принциповањем прослави!

На крају Љуба
из Врања збори:
*Срби јесу пркосни;
Али никада нису били,
И никада неће бити,
Злотвори!*

Принциповање

Принциповање даје свима на знање:
„Ни после сто година нисмо ближи.“
Уједињеној Европи поручујем:
„Над Србијом, прашину не дижи!
Не покушавајте Србе, неправедно, да кривите!
Казниће вас Бог да више, зловни, не живите!“
Гаврило Принцип, атентат изврши, због личног принципа.
Прошло је време заблуда, логора и бодљикавих жица.
Срби су страдали бранећи свачију слободу!
Моћници који Србима желе зло, треба у прошлост да оду!
Видеће тамо милионе изгубљених српских глава.
Србија је била и биће увек поносна и здрава;
Због проклетих ратова, једва нас је десетак милиона.
Где год има православне цркве, нек зазвоне звона!
Нека се српство, занавек, сложи и удружи!
Да часно и сложено, свима руку љубави пружи!
Ко је прихвати; Бог ће му добро дати.
Ко је посече; вечно ће да пати.
Србин, више, ратовати неће!
Славна епоха за Србина креће.
Србине, нека ти је на част и наздравље!
Чувај своју отаџбину, веру и православље!
И свим нацијама покажи прави пут;
Јер Бог се спрема да одломи прут,
Али овог пута батина неће изаћи из раја;
Него ће то бити почетак коначног краја.
То је, моја порука посрнулом свету.
Видим ја добро какву мрежу душмани плету.
Не виде они да ће у њој да се ухвате.
Срби једнако воле, као што знају да пате!

МАЈА ТОМИЋ, Богатић

Ал` једно не питај

Смеш ме питати да ли те сањам,
хоћу ли ноћас остати будна;
што се само пред Богом клањам
и што ми је нарав још увек чудна.

Смеш ме питати да ли још памтим
нашу клупу, снегове и хладноћу;
да ли пожелим да прошлост вратим,
у твојим, своје прстиће згрејем и
на трен ублажим самоћу.

Слободно питај и да ли сам сама,
да ли још увек да чекам узем.
Досади мраку још већа тама,
а борац пораз не разуме.

Само ме немој једно питати –
да ли те волим?
Почећу нервозно погледом скитати!
Слагаћу да утекнем,
а не желим да те опет заболим.

МАРИЈА Маца МИЛЕНКОВИЋ, Ниш

Под столетним маслињацима град мртвих јунака

Према пучини одвозећи мртве није се чула сирена,
осим исцрпљених и измучених мртвих страдалника
и тишине која сама спушта сидро,
које приче, коју ли то тугу кријеш острво Видо.

Као неми сведок страдања стоји само бели маузолеј,
дочекује и испраћа бродове спуштених сидра,
пазећи да не наруши мир успаваним јунацима,
хладовина их наткрила од столетних маслињака.

Тамо где почива 1.289 српских мученика и јунака
и анђели шире крила уз крик галебова,
у тишини спава град мртвих, кости у касетама,
расуте душе српских јунака спавају на дну мора.

Прошла сам улицама хладне костурнице,
мртва тишина њеним ходницима влада,
место туге, непребола, страдања и јада,
до последњег уздаха, у њима је живела нада.

Осушене старе маслине над њима стражаре,
стапају се с хумкама српских јунака,
лађе с мртвим мученицима не дижу више сидро,
сузе и тугу за домовином, чува само острво Видо.

Нисте се отели смрти која вас је косила,
у торби само беше загрижена јабука ил' парче сувог
хлеба,
вода Јонског мора у дубине вас је односила,
хладна дубина мир вам је вечни подарила.

Праоче мој, ти који на Виду вечитим сном спиш,
уз таласе Јонског мора над Србијом и даље бдиш,
Крф и Видо ти осташе вечита домовина,
славни јунаци Србије, нека вам је вечна слава.

Ода Гаврилу Принципу и палим јунацима Србије у Првом Светском – Великом рату

Гаврило, ниси имао ни 20 лета,
са својим друговима „Млада Босна“,
као син мајке праље и оца кмета,
увидео си шта твој народ угњетава и гуши,
аустроугарско царство поче да се руши,
твоја гњила рука од батина је наша историја,
и после 100 година о теби се прича широм света.

Пуцњем у Фердинанда народу се вратила нада,
веровали су у боље сутра, у светлију будућност,
наизглед мала Србија поче немилице да страда,
ал' морали су знати, Србија није шака јада,
не може је здробити ниједна армада,
имала је регента Александра Карађорђевића,
Живојина Мишића, Степу Степановића, Петра Бојовића!

Када би само могла Плава гробница да проговори,
на чијем су дну расуте кости,
од албанске голготе изгладнелих наших јунака,
на дну мора су створени корали,
на острву Видо заувек су остали,
да се кући вратити неће, сиромаси нису знали,
док смо живи, ми Срби, за покој душе палимо им свеће.

На Крфу, на светој земљи острва Видо,
стигли су измрцварени, изгладнели и рањени србски
јунаци,

у борбу за Србију, француске галије дизале су сидро
да спасу српске рањенике, да их нахране, оснаже,
да се на Солунски фронт врате, да Србији муке скрате,
да очевима Србије макар једног сина врате,
да пут према Солунском фронту што пре крате.

Пристигли, рањени, осакаћени, гладни,
лежали су на камењару док је киша лила,
ал' авај туге преголеме, беде и њихова јада,
од превелике глади и великих рана,
смрт поче да им се полако, ал' сигурно прикрада,
за многе је нестала и последња нада,
један по један рањеник поче, ко' покошен да пада.

Ал' чуда великога, син сељака и кмета,
учини да Србија поче свима у Европи да смета,
да се против ње све централне силе подигну,
да затру све, где Србин ногом крочи,

на крст да разапну мајку Србију,
план им беше да србском народу изваде очи,
да народ поробе, а земљу распарчају.

Централним силама понестаде нада,
Аустроугарска поче да се распада,
Бугари се разбежали куд који мили моји,
нису ни претпостављали, или нису знали
да је Србија сила, планинска громада,

да когод је нападне, од Срба настрада,
треба добро да размисли онај ко' је напада,
и османлије протера србска армада.

Али, син кнеза Александра Карађорђевића,
Краљ Петар Први, велики син србскога рода,
не остави свој народ да сам и исцрпљен,
по албанским јаругама и вејавици хода,
да преко Албаније нејач по зими сама страда,
ако и он у колону с њима крене,
србским Одисејима вратиће се нада.

Гоњен од србских власти као звер,
по планинама Омоља и Мироча,
на смрт од последња два Обреновића,
као бунтовник и завереник беше осуђен,
од матице Србије беше 45 година отуђен,
од народа би поново на престо враћен.
и крену с војском у ослобађање Србије.

Проговори острво Видо, проговори гробницу плава,
ко' од србске младежи, рањеника и јунака,
ко' све у твојим недрима заувек остаде да спава?
На све стране света расуте су србске кости,
у преко 50 држава, костурнице Срба су изграђене
а неке су заборављене, или су недавно случајно
откривене,
што смо их заборављали криви смо, Боже нам опрости!

И овај трен пролази, знам неће стати

У ово тихо време,
када се склопе очи снене,
када и цвет латице склопи,
и свако живо биће спи,
и смире се небо и земља,
немирнима сан не треба.

У ово тихо време,
када су ситни сати,
ти негде спаваш и сањаш,
и све што ми треба, душо моја,
знам да ми не можеш дати,
и овај трен пролази, знам неће стати.

У ово тихо време,
када је све у блажен сан утонуло,
утихнула су и крила лептира,
ова моја реч у даху је исписана,
да остави траг анђелу
коме су крила уз тело заспала.,

Ово је време само за мене,
да напишем коју реч, само за нас
и док ми се склапају очи снене,
у осами тишине тражим спас,
између земље и неба,
ја имам а немам све што ми треба.

МИЛАН Ранчер ДОБРОВОЉСКИ, Маглић

Еј! Слободо

Еј! Слободо... револуцијом стечена,
крвљу заливена, муком течена.
Робовски, сиротињски, раднички сан,
у незнању лако изгубљена, за један дан.
Еј! Слободо...

То што данас знаш о слободи,
то је стварно, стварно мало.
Теби је само до новца и власти стало.
Све претходно си бацио у воду,
продао си себе, своју слободу,
због новца и власти.
Еј! Слободо...

Изгубио си слободу у породици,
у школи на улици.
У селу у граду, у фирми на раду.
Све то у заборав оде, нема ти слободе.
Еј! Слободо...

Море закона, правила, у самоћу те тера,
не можеш да живиш без компјутера.
Не знаш ни сам које да чиниш дело,
немаш слободу мозга и за своје тело.
Еј! Слободо...
Постао си зомби, робот, таквог те створила
еволуција.
Кад будеш схватио шта значи слобода,
настаће револуција. За слободу.
Еј! Слободо...

Многи нису дали, снови да им оду,
Многи су дали живот за слободу.
Еј! Слободо... светињо свих људи,
Еј! Слободо... вечита буди.

Била си светиња, док векови теку,
потребна си и сад у овоме веку.
Еј! Слободо...

Еј! Слободо... на танком си концу,
потребна си данас и сину и оцу.
Потребна си ко мајка детету,
сиротињи, радницима, сваком живом на овом свету.
Еј! Слободо...

Еј! Слободо... ти обична уштво,
вратили су те поново у робовласничко друштво.
Окреће се точак историје ако нисте знали,
радници – сиротињо, ко робови, на колена сте пали.

Препустили сте се богу, да вас он спаси,
а радничка светиња слобода, поново се гаси.
Отрезните се мало, то морате знати,
слободу вам нико никад неће дати.
Еј! Слободо... светињо.

Шта смо сада

Не питам вас шта смо били,
већ вас питам шта смо сада?
Свима смо увек били мили,
а сад сваки од нас страда.

Ко ће мени одговор дати,
докле ћемо тако сви страдати?
Да ли то тако треба? Ил' то тако мора?
Докле ће нам црна да свиће зора?

Сад кад смо мали, нико и ништа,
отели нам све, срушили огњишта,
ни сад нисмо свесни, а не смемо ни питати,
кад ће се глобализацији на пут стати.

А та аждаја иде до краја,
прождире све редом пред собом.
Нема више доброг петла, добрих јаја,
сиротињи за врат стала и држи је робом.

Све теже трпимо тога гада,
па вас питам, шта смо сада!?

МИЛОШ Б. ИВЕТИЋ, Футог

Јадарски јунак заборављени

У августу деветсто и четрнаесте,
осмогодишњи и чедни Момчило,
осети све страхоте крвавог рата,
јер Швабе чине велики покољ,
па једне зоре, изгуби сестре,
и четири своја старија брата.
Падоше још отац и мајка,
док бранише ту ситну дечицу,
а једино Момчило, к'о хајдук,
добро знајући сваку пречицу,
побеже у оближњу тамну шуму.
Туд наиђе Шести артиљеријски пук.
У Дринској дивизији наста мук.
На образима му блато, рана
ступи до мајора Туцовић Стевана.
Паде малишан, загрли му чизме,
болним гласом дечијим зајеца:
*Чико помози, чико мој мили,
никога немам, све су ми побили!*
Построји мајор своје војнике
и упита: *Ко ће сад у осветнике?*
Изабраше дугајлију једнога,
војничину и искусног борца,
војника Милоша Мишовића,
свима познатога Златиборца.
Поведе нашег малог Момчила,
да Швабе сад немилице туче.
Пред рану зору затекоше те
пијане хорде како шенлуче.
Полети једна бомба, па друга,

бар мало да се ублажи туга.
Ево вам злотвори, пијана стоко,
ево вам сада зуб за зуб, око за око!
Сваког дана, војник мали, Гаврић
опалио је по три пута из топа,
да свети браћу и своје сестре,
што одоше са овог света без попа.
Дође време, каквог било није,
повлачење преко Албаније.
Водио је Милош Момчила малог,
чувао га у сваком љутом боју,
стално узимао га под бригу своју.
У Подгорици, чудан сан снева.
Задњом паром купи венчић укљева.
Даде их малом борцу и рече:
Да видиш море и морнарицу
сваки дан једи једну рибицу.
Запамти имаи само по једну,
сваког новог дана, баш ону редну.
Немој на жао, сине, да ми чиниш,
само тако ти ћеш да преживиш!
Момче мало све је послушало.
Када прођоше ту Скадар-кулу
ни рибица више није било.
А дан бели, не прелази нулу.
Кршном Златиборцу понеста снаге,
ал' бори се због те душе драге.
Зима сломи Златиборца кршног,
док је посртао, вукао борца малог,
уморан паде сред снежне пучине,
са поруком у оку: Не стај, сине!

(одломак)

Олуја

Олуја је прошла, сада праве веселе,
али добро они знају моје жеље!
Премда се нађем често у граду „туђем”,
жељу имам, у родну кућу да уђем.

Сада сви живимо срећно и у складном миру,
ја песме пишем, а дође ми да разбијем лиру!
Песме пишем, а боли ме тако у души,
јер сва неправда ова, силно ме гуши.

И овакав мир, бољи је него рат!
То сви знамо и спорити нећу,
али шта би сада рекао мој брат,
што му на дан Олује палим свећу?

Ко ће сада њега да се сети,
и почаст ко ће одати њему,
живот један само има ли цену,
а рат црни, водио се чему?

Зато ово немирно срце удара и туче,
а пусти гроб брата, у завичај вуче!
Да бар једном годишње одем тамо,
запалим свећу и почаст одам само.

МИЉАНА ИГЊАТОВИЋ-КНЕЖЕВИЋ, Ниш

Песма о рату

На размеђи смо светова, где ветар рата и хтења
већ вековима дува и никад не престаје,
на размеђи путева, где дечак оставља игру
и с благословом мртвих и живих војник постаје.
Први светски рат. Рат победнике ствара,
недодирнутих нема,
само су кржаве жртве и рушевине свуда,
где год поглед допире, а плач се с пуцњавом меша
и дим и гареж лебде где год се прође туда.
Ово је земља храбрих. Од деце постају људи
у само једном трену када их срце позове.
Ово је земља храбрих, неустрашивих и поносних,
спремних да живот дају за лепше будуће снове.
О дечаку се прича, Момчило Гаврић званом,
који је право стекао, где рат се ко вихор врти,
у свакој бици плотун да трипут испали редом,
у спомен на мртве своје као освету смрти.
Колубара, Цер, Кајмакчалан... то су имена нека,
без српске војске су слова, обичан појам само.
Храброшћу војника наших посташе света места,
крв их је залила српска ко вино освештано.
На беле, испране кости вео од снова се спушта,
на браћу с Вида и Крфа, руке им измешане,
таласи милују благо, нек снивају у миру,
на морском дну Србију и лепше и боље дане.
Знајте, потомци храбрих, пут што у славу води,
костима предака посут пред вашим очима ту је.
Преци вам причају причу о части и слободи,
шапат се њихов тихи с јесењим ветром чује.

Једна ратна прича

Заволела га је у хаљини што као да ниче из траве,
са круном расцветалог маслачка у плавој коси,
и није ни знала да ће очи јој крупне, плаве,
постати извори реке што само тугу носи.
Сећала се пролећа и давно прошлих дана,
када су њене очи под сунцобраном од свиле
говориле да љубав цвета као пролећна грана
и да му руке топлије никада нису биле.
Онда је вихор смрти дунуо са свих страна.
Штитила снове је своје у соби изнад баште,
цела је земља била једна велика рана,
она је сањала будна снове из своје маште.
Колубара, Цер, Кајмакчалан... само су храбрости део.
Тек по некад од њега стигло би згужвано писмо,
једино отаџбину више је волети смео,
речи му љубави пуне: „Опрости, заједно нисмо.“
Бујну је исекла косу испред свог огледала,
место сукње од чипке, обукла панталоне,
чаршаве исцепала и за завоје дала,
отишла да тражи драгог, кроз сузе што се роне.
Писмо је понела задње, што јој је стигло давно.
Пут увек кроз бој води и у рату и миру,
меци, гелери, пуцњи, а поље испред ње равно,
љубав је води док свежа крв капље по папиру.
Он је нашао њу међу цвећем у трави,
последње његово писмо рука је стискала њена,
расута коса, а поглед занавек угасли плави.
Рат беше и тешка, крвава, мрачна времена.

Србијо

Србијо, под сунцем или под звездама,
са земуницама и својим тајним стазама,
с зеленом травом својих пребујних пашњака
и гробовима у трави твојих славних јунака,
Србијо, поносна земљо кад водиш рат,
тај што брани те храбро, мој је брат,
а она, усред сваког крвавог и страшног боја,
што се борила без страха, сестра је моја.
Они што мреше за тебе, рођаци моји,
крај пута сваког за њих споменик стоји.
Камен, гомила праха или жбун
из крви никао њине, земље трун,
сви те бране и штите, део су твој,
због твоје слободе не жале ни живот свој.
Успављају се у теби деца причом о роду,
што знао је да брани тебе и слободу.
Србијо, сестро и мајко, од прапочетка,
где потомак свој завет узе од славног претка,
ти, отаџбино храбрих, увек си знала
да кап крви узалуд никад није пала,
нити ће пасти, сем кад се бране поља твоја,
шуме и реке. У срцу ти си, Србијо моја.

МИОДРАГ БРКИН, Кикинда

Укус преваре

Гњиде белосветске судбину ми кроје,
на састанак с Богом разочаран ћу поћи.
Желео сам само оно што је моје,
благост сваког јутра и спокојне ноћи.

Маказе ми секу плашт бескрајне наде,
лице моје невино на авет сада личи.
Докле ће невољом мојом да се сладе,
постоји ли срећни крај у овој причи?

Стопала су крваво рањена и стара,
сви путеви моји ка пропасти крећу.
Докле ће судбина јадног да ме вара,
хоћу ли икада окусити срећу?

МИОМИРКА НЕШИЋ, Смедерево

Гаврилу Принципу

Изабраник си неба случајно, или вољом богова,
обележен именом анђела у вечној борби с мраком,
смелим хицем у срце зла пробудио наду робова
и постао убица, или песник што лети облаком.

Играчка злих ветрова, можда и несвестан свог чина,
чији одјечи не престају да се простиру кроз време,
да ли су прекинута младост и живот твоја судбина?
Да ли си био спреман да понесеш историје бreme?

Крстом страдања покрећеш нечувену светску кланицу,
дечачки чист, а робијаш у тамници поломљених крила,
поносан неустрашиво исписујеш крвљу страницу
и вером у љубав и правду устајеш против лудила.

С принципом светлости и наде у генима сељачког сина,
ступио си на позорницу света која тражи жртве нове,
да ли ти је оружје у руке ставила домовина?
Да ли си у тамници самици посумњао у своје снове?

Стасале колоне младића збуњено сагињу главу,
суочени са истином решавају тешке дилеме,
да ли ће свет икада смети да сазна истину праву?
Да ли ће твоје тешке ране моћи да зацели време?

МИРЈАНА СОКОЛОВИЋ, Стара Пазова

Песма без имена

Нема те више моја Југо!
Певам ти, јер не умем друго.

Строфе везују речи у свежње,
док плете се плетеница
сећања и чежње,

а сета се разлива с' лица.
Била си нам лепотица

И понос и дика
и мајка велика...
У тебе смо се заклињали!

Коме смо те дали,
упитам зору кад' јој се јавиш

у свиленим недрима девојака,
у шајкачи и погачи,
у паорским гаћама белим?

Па се сневеслеим,
док с' вечери стојиш

разапета у врбацима,
у пласту вилама прободена,
мирисна травко покошеног сена.

Све што некада било је твоје,
данас чува Башта слезове боје,

Сонетни венац,
Јама и Крвава бајка...
А када с' пролећа ојужи,
и дани се промоле дужи,

ваздух сав замирише
од модре Мостарске кише...
Нема те, Југо, више!
Ишчезла си, капљице са длана
пустога Балкана.

Проста ти била радост.
Ниче ти, ево, и песма без имена,
зваћу је - Жал за младост.

А када буде Божија воља,
правиће те изнова

Од житних поља
од малина и рунолиста,
Од божура и ловоровог листа...
Од љубави,
од браће,
од дечака,
девојачких увојака –
од снова прадедова!
Помоли се,
рођена
за наше кости,
воштаницу упали
и грехе нам опрости!

МИРЈАНА ШТЕФАНИЦКИ-АНТОНИЋ,
Нови Сад

Странац – Птица 1.

/Временска разграничења/

Осенчене периодама на длановима,
жалфије учаурене међу прстима,
притиснуте линијом живота.

Странац као раскрилаћена птица,
узнемирава доба и предео орања,
учињен протеклих дана.

Хтеће је искидано –
да су ми крила,
и да сам у јату.

Странац – Птица 2.

/Просторна разграничења/

Међаши утиснути
у сепију ткива рожњаче,
и нигде пречице.

Мимоходи бауљају у месту.
У соби незнанчева сенка настањена,
кроз осеку ишчекивања тиха.

Мисао је једна,
да ми је да докучим обресе,
и да их укљештим до јутра.

МИРОСЛАВ Мишел БОЛТРЕС, Смедерево

Унук, деда и мученица

Над омаленим засеоком бајковитог шумадијског села,
новембарска прохладна је ноћ ћилим ведрога неба
и звезда рој распрострла...

Мој деда – честита старина на трonoшцу трошном седи
крај старог лампека и чека да потеку прве капље
од мученице...

Из чибука бели димови беже у ноћ док он некуда
у даљине само њему знане сетно гледа и каже ми:

Унук мој,

да ти исприча једну причу, стари деда твој, и започе:
Крваве бежу те злехуде године, рат, смрт, на све стране јад,
небројани гробови и глад...

Ударио туђин – душманин земљу и семе нам сатре,
све блага да нам похара и да потамани све Србље...
ту застаде.

Одби пар димова, тешко уздише...

Е, млад сам био, двадесет година сам имао, тек се оженио,
моја је Љубица већ твоју мајку Наду у утроби својој носила
кад сам у рат пошао

скоро голобрад, ал сам јак, снажан к'о сваки сељачки син
у то време био, увек у првим редовима сам се борио.

Ређале се битке и крваве године...

И Албанију сам пешке прошао и таквог јада сагледао,
и чемера се наситио и напојио и да драги Бог да –
никада се не поновило...

Често сам на ивици смрти ходио, три сам танета љута
у телу с`ратишта – к'о, Боже ме опрости – што ме спаси!
тешком муком устаде

и прекрсти се, па полагано опет на треножац трошни седе,
ко три љуте ране, сиње кукавице – к'о сувенире кући донео
и те нељудске четири ратне
године клете, безбројно пута сам рукама обезглављене
и растрзане другове са бојног поља до раке носио и молио
Свевишњег да узме и мене...

Био сам често и гладан, понекад бос, промрзо, јадан,
ал' све то за моју Србију – земљу моју свету и једину!
И нека сам, није ми жао,
када бих ја, шумадијски сељак, света свог то видео,
Грчку, море, острво Видо, да то рата није било?
Очи моје, ове старе, уморне,
још ме добро служе, а и сећање... памтим све моје,
и дан – данас, моје из чете ми другове, ал' колико знам,
данас сам још само ја
међу живим божијим милосницима још овде остао,
ево ме већ лагано гази и деведесет трећа година,
знаш, унук мој,
мени ће скоро земаљски крај, осећам то већ неко време,
па, морам да ти се поверим и да те закунем све:
добрио сам ону Карађорђеву звезду – као одликовање
од моје Отаџбине и од пре много лета је, ено, на тавану
испод задњег рога
греде источно, на прочељу, у једној металној кутијици,
обмотана је ликом, а у њој ћеш наћи три Наполеона –
дуката, златника...

Унук мој си – то теби све деда оставља, да ме се сетиш,
као рода и по који пут, кад ми свећу за покој душе ми
воштаницу запалиш...

Поменеш и као ратника и да ми тај орден донесеш,
на твојим грудима на сваке задушнице, унук мој!

Да Бог да
да та – Звезда Карађорђева и теби ми и поколења
наша од ратних зала у времена сва сачува,
ја ћу се молити
за све вас, тамо горе, некуда на далеким небесима...
И заћута... чибук од приче згасно, деда узе у руке угарак,
процара ватру
испод бакреног казана и њиме опет дуван припали,
негде у ноћном даљу захукну буљина, залепета крилима,
и први млаз
од препека *мученице* весело тад у буренце потече.
Да, унук мој – ово ти је и мој завет и тестамент,
а, сад – таки је ред,
да пробамо ми по једну малу чашицу, наточисмо.
За жив ми ја и жив ми ти! деда раздрагано наздрави,
куцнусмо се и искаписмо,
стресосмо главама и згледасмо, па заћутасмо задуго...
Чуло се само како *мученица* тихо тече у буре, у ноћ у
векове...
Она прича неке своје ратне приче...

МИРКО ШТИКИЋ, Нови Сад

Опело за Гаврила

Облаци тмурни над земљом Босном
као да слуте ратну олују,
група младића пуних идеала,
за жртву спремних, заверу кују.

Како помоћи своме народу,
с мислима тешким Прометеј стоји,
отерат` душмана, донети слободу,
последње минуте одлуке броји.

И стоји Гаврило поносног лика,
док хорде туђина земљом се роје,
у глави му једна мисао и слика,
не дам ни педаљ земље своје!

Облаци црни, туђина чете,
ту је Обилић новог века,
одлучно гледа колону што стиже,
погледом тражећ` тирана – човека.

Стоји, нишани, порука је једна,
што кроз цев шаље бечкој господи,
јуначка је ово земља напаћена,
идеал слободе што смрти води.

Хитац његов одјекну столећем,
и одјек му још увек траје,
и дух Гаврилов још плаши господу,
визија слободе никад не престаје.

НИКОЛА СТАНКОВИЋ, Београд

Суочавања

Порука онима што све мало им је,
што им баш све смета и све их нервира их:
нек мало заостану и нек замисле се
над судбом предака знаних и незнаних!

Како је тек њима, под земљом одавно,
плаво небо што тек могу да сањају;
кол'ко им је лака црна земља стварно,
због чега мирују, гласа не пуштају.

Па и споменици, такви какви јесу,
говоре о нама више но о њима;
да л' их више они ил' земља притишћу
или коров који прети нама свима?

Живну тек кад их се по добру сећамо,
нису мртви док су у нашим мислима,
онда кад на дела њихова гледамо
ко на везу прошлих дана с будућима!

Подвизима својим да л' су заслужили
Душан, Ђорђе, Лазар, Милош и Гаврило,
да су нам још само у песмама мили,
да нам је сећања покрило сивило?

И овде, под земљом ил' на небу горе,
чак и као такви све нас подсећају:
када су нам дани као ноћне море
тад све нужно иде неумитном крају!

Ал` и опомињу да још није касно,
док нам у генима задњи дамар бије;
да се из оваквог ружног сна тргнемо,
у име слободе, части и Србије!

ПЕТАР ЈАЋИМОВИЋ, Нови Сад

Где су сада борци за равноправност писама?

Пре нешто више од годину дана, јануара 2013.године када су постављани ћирилични показивачи праваца на градске аутобусе Новог Сада, повела се права хајка против ћирилице у нашем граду. Тада су колумнисти готово свих српских новина, као по команди - и по истом не утемељеном обрасцу обрушили на ово „ћириличење“ Новог Сада којим се по њима, ограничавају национална права наших суграђана других националности - а страни туристи доводе у незгодан положај, јер због не познавања српске ћирилице неће моћи користити градске аутобусе.

На телевизији нису пропустили прилику да посвете стотине својих драгоцених минута о ћириличном бауку који на 200 аутобуса кружи европским Новим Садом и ремети нам вековима неговане добре међунационалне и комшијске односе. Високи функционер једне мале али медијском пажњом обасуте странке је у присуству десетак својих страначких другова одржао уличну конференцију за медије на којој је, између осталог, рекао: „Нови Сад није Чачак, тамо ћирилица може - овде не може“ и „ћирилица се не једе“.

Водитељка локалне телевизије из Новог Сада изнела је шовинистички став, по коме је ћирилица и од Срба одбачено писмо и да је латиница у српском језику оно што одговара и већинском народу и националним мањинама, овде у Војводини.

Потпредседник Савета за међунационалне односе Скупштине града Новог Сада господин Ласло Галамбош је

оценио „да градска власт увођењем ћирилице вређа мањине“. Из Суботице се јавио, председник националног савета Мађара господин Тамаш Корхерц који је изјавио, да власт у Новом Саду увођењем ћирилице крши права мањина на употребу језика. Из ових реакција виде се стална лажна подметања већинском српском народу, а да нико за то не одговара. Молим вас, ко је тражио да се језици националних мањина пишу српском ћирилицом? Нико! Зар ми Срби, као државотворни народ у земљи Србији немамо право да користимо своје писмо које нам и Устав Републике Србије гарантује у члану 10. Где нас све ово води?

Шта се даље дешава, извесна госпођа Ева Вукашиновић, заменица Покрајинског омбудсмана, задужена за права националних мањина реаговала је тек када су показивачи праваца на аутобусима ЈГСП „Нови Сад“ са латиничног пребачени на ћирилично писмо, додавши да су по Статуту Града Новог Сада оба писма равноправна (апсолутна неистина, погледај Статут Града Новог Сада, члан 6. став 1.). Док је била хрватска латиница није јој сметала.

Бивши градоначелник Новог Сада Игор Павличић изразио је забринутост због повратка ћирилице, јер то, по њему, угрожава стечена права националних мањина. То значи, да и по њему ако националне мањине знају писмо хрватске латинице, то је у реду, али не смеју знати писмо државотворног народа, јер су ту онда „угрожена стечена права националних мањина“. Боже ме сачувај.

Погледајмо шта се десило недавно, августа месеца 2014. године. Господин Срђан Стојановић, декан Фармацеутског факултета, у истуреном одељењу у Новом Саду послао је допис (наредбу): „Да од ове школске године сву презентацију пребаце с ћирилице на латинично

писмо“. Образлажући своју одлуку „повећаним бројем“ уписаних студената из БиХ и Хрватске.

Шта је заборавио или не зна декан Стојановић, а обавезан је да зна (ако већ као Србин не осећа):

- Да декан једног факултета макар он био и приватни, мора да зна који су језик и писмо у употреби, у држави Србији, да га потсетимо: „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо“ (Устав РС, члан 10. став 1.).
- Ово подразумева да ни један нижи акт не може одређивати како ће се писати српски језик. Желећи да одбрани ћирилицу, жалосна је чињеница да и један од његових професора не зна шта пише у српском Уставу, па констатује да имамо два писма, „и да је уставом загарантовано право да се изражавамо на писму ком желимо“. Драги „анонимни професоре“ ви као и многи други, ни после пуних осам година још увек не знате или се „правите“ да не знате, да не постоји више српскохрватски језик због кога нам је својевремено била и наметнута та „латиница“.
- Шта Вам значе речи „да се пребаци с ћирилице на латинично писмо“? На које? Само у Европи имате око 30 латиничних азбука. Нећете да кажете да је то хрватска латиница, коју је држава Хрватска њихов језик и писмо (латинично) још давне 1994. године у међународним библиотечким регистрима које прописује УНЕСКО, заштитила. Зато није поштено, јер Ви и вама слични (Лагуна, Вулкан, Паидеја...) оваквим одлукама и штампањем дајете допринос хрватској културној баштини. СВАКА ВАМ ЧАСТ!

Пре неколико дана моје колеге и ја прошетали смо Тргом младенаца где Вам се налази факултет и закључисмо када треба уништити ћирилицу нисте губили време. Табла Вам је већ исписана, гле чуда, не на једној већ на две латинице (енглеској и хрватској), а није прошло ни осам дана.

Питам се, где су сада они силни душебрижници, борци за хрватску латиницу и равноправност писама да реагују. Питам се, где је сада онај господин са почетка ове приче који је чини ми се и члан председништва „једне мале али медијском пажњом обасуте странке“. Гле случајности, њене просторије налазе се на истом том тргу само преко пута Фармацеутског факултета.

ПРЕДРАГ ЛАСИЦА, Сремска Каменица

Пусти да се прекрстим

Што ме малтретираш,
што ме вежеш,
што не причаш самном,
шта ће ти очи крволока,
шта хоћеш самном?

Бездушност је за утваре
и немани,
пусти да се прекрстим
„ПА КОЉИ“!

Зар ти је испод части бити
Човек?
Зар ти рука не дрхти,
где нађе толико злобе?
Од беса ти зуби шкрипе и
дробе.

Зар сам ја крив што сам
овде рођен?
Ко је тебе звао таквог?
Што ниси дошао на каву, и
ракију?
Ја бих те примио,
а ти... „ТИ БИ МЕ ЗАКЉО“!
Нисам ја ову земљу
начинио својом,
ни тај грб начинио,
нисам ја те боје бирао на

барјаку,
нисам ја ордење сам
качио.
То су моји ђедови крварили
и пали као плоска, и остали да
теку.

Зато су нам реке понекад
дивље,
та љубав према отаџбини
је у човеку.
Али смо учени
да не газимо туђе равнице,
само би срце некад
одшетало преко,
љубав не бира трепавице.

Нисам ја овде главу
спустио... сам...
Зло ме је шчепало.
Шта чекаш? Да те молим за
дан?
Па погледај шта нас је до
сад полегало.

Кољи.. Али не будеш ли то
умео људски,
па се преобразим у тебе
самог.
наћи ћу те...
Па ћу да ти причам о
добром

„ТИМЕ ДА ТЕ МУЧИМ“!

Па ћу ти показати све наше
долине под житом,
све наше потоке, шљиве и
крушке,
одвешћу те под орај, у лад
и гурнути љеб у руке.

Па ћу ти показати где расту
људи
којима је образ презиме.
Па ћу ти показати руке,
какве су
кад кукуруз круним.

Па ћу те одвести на славу
да видиш трпезу, и наше
обичаје,
да видиш очи
кад сломим љеб,
па закитим наше девојчице
зеленилом.

Па ћу ти показати где се
молим,
да видиш да смо исти,
да видиш кад светло обасја
иконе.
Даћу ти огледало,
да видиш да смо исти.

А онда...

Сабраћу све сестре и браћу
и стаћемо иза куће,
и дједа и бабу, „МА СВЕ КОЉИ“!!!

Па иди потом, своме Богу,
ако те прими...
Па једи после,
па пиј
ако можеш са тим после да
живиш...

Бездушност је за утваре
и немани.
Пусти да се прекрстим
„ПА КОЉИ“.

РАДИСАВ Раде ПАНТЕЛИЋ, Београд

Принциповање

Седим у кући унук на крилу, испред мене је карта Србије.

Причам свом унуку како је било, када је шваба почео да бије.

Нагрнула она јака армада, и прво Београд заузеше.
А нису знали да је то варка, да у стратегији својој греше.

Е, моје дете, кажем унуку, због тог Сарајевског атентата.

Дигоше војску да поробе Србију, онако баш чисто из ината.

Принцип је био српскога рода, са својим друштвом убише Фрању.

Није се ишло чак у Аустрију, него то уради на свом имању.

Остаде царство без наследника, коваће освету ноћу и дању.

Србију треба скроз уништити, Србима сећи главе на пању.

И направити савезе разне, Србија више не сме да постоји.

Протерати све нема веће казне, јер Србија каже никог се не боји.

Србија одбрани Колубару, победи швабе на самом Церу.

Где је стрина Дрина урлали су на глас, да преко Дрине
нађу спас.

Много је било палих родољуба, који за слободу свој су
живот дали.

Али за оно тек што их чека, ту страшну голготу никад
нису знали.

Преко планина Црне Горе, па преко Албаније стигоше
до мора.

Када су мислили да ће бити лакше, и да је дошла лепша
нова зора.

Глад и болест узеше данак, стотине мртвих сваког дана
беше.

Живот је сваком висио о концу, док пусте сневе ђаволи
однеше.

Та љубав пуста за својом Србијом, болесне тако ка себи
подигне.

Увек је поглед био ка северу, на своје топло огњиште да
стигне.

У после одмора на острви Крфу, смогли су снаге и
устанак дигли.

Победа беше велика и јака, чим су у војничке редове
стигли.

На Кајмакчалану беше победа, сваки дан су били ближе
својој кући.

Да се свак домогне свога топлог дома, ишло се са
душом, али певајући.

Беше то дуга и страшна година, беше 914. од пре
столећа.

Била је то борба Великога рата, погибија беше на свету највећа.

Стотине хиљада гробова је било, крстови су бележили да ту неко лежи.

Када у трансу снага се појача, где свако својим коренима увек радо тежи.

Пропала царства Османско и Угарско, али се створи творевина краља.

Србија, Хрватска па и Словенија, створише државу мислећи да ваља.

Историја често никад се не пита, које су вере ти народи били.

Католици, православци или неки други, увек су се тако иза крста крили.

Како је створена, ето, моје дете, тако је нестала са свих карти света.

Ако се застане и мало размисли, таква творевина баш је била штета.

И сада сине после сто година, твој ти дека прича како је то било.

А унук је деки од те силне приче, лепо да одмори у декино крило.

Дека глреда карту у очима сузе, да га слуша неко сада нема фајде.

Сместиће унука у меку постељу, а кад се пробуди свираће му гајде.

РАДОЈКА КУВИЗИЋ, Нови Сад

Граничарска

Још се улицом гајде чују
и фрула јеца,
добошар на раскршћу лупа,
лете жене и деца,
никад нешто лепо –
војна се спрема,
а жито зрело;
ко ће га косити,
на гумно носити,
млети и хтети?
Облаком језде
бркати граничари
у гаћама од шест пола,
намигују катане снашама,
паори, бећари, лола.
То бели облак заклања сунце
да не изгори, не поцрни
девојачко лице ко у птице.
Кукавица лошу вест носи;
ко ће да игра, да пева,
да љуби снаше,
девојке да проси
и жито златно коси?

Граничарске баладе

Господе Исусе Христе, Боже наш помилуј нас!
Сва жита, винову лозу, вино и ризнице,
суво злато и сребром потковане чизмице,
кадифе и свиле, све калпаке и штитове,
све убојне стреле, сабље и шестопере буздоване,
сву ученост, сав сјај и лепоту манастира,
прошlost и херојство, све славе овог света,
све је твоје Господару, царе моћни,
сви воћњаци, мед, вино и барјаци,
све је твоје, Господару, царе моћни,
али син је мој, само мој,
у бој, у неповрат, зар мора ићи,
тако ти свих светиња,
услиши молитве свих отаца,
нашијех и нашу!

Писмо из катана

Мило, брате,
кад се Дрина, Сава и ја
из катана вратимо,
кад урадимо жито из риса,
кукуруз из трећег,
оберемо виноград код Бапе,
измуљамо вино и ракије,
ево сватова код капије!

Кад нана отка ћилиме,
и платна сади Мили и Нади,
за штафир, куму и деверу пешкир,
запросићемо ти Марину,
она има сеферина,
слаба је и бледа к'о егеда,
ако је баба не да, ускочиће –
с ћошка мање трошка!

Само да олепимо и окречимо кућу,
да закадимо пећ врућу и
умеси нана лебова и погача за свате.
Купи свате, ајде, брате!

Покупи оне шљиве из вр`башће
и дудове са сокака,
испеци ракије три бардака,
да женимо, славимо и крстимо.

Ако се из катана вратим,
оженићу Смиљу, иако је мала
и да нема штафира ни тала.

Збогом, Мило, брате,
поздрави све наше,
све авлије, сокаке, њиве и салаше!

Поздрави ми у колу девојке,
све гајдаше, разигране момке.
Поздрави ми нану уплакану!

РАНКА СРДИЋ МИЛИЋ, Буковац

Вез за Гаврила

Они невриједни испаљене чауре,
да окриве свога, брзим возом јуре,
Пиштољ в'јека спокојно не почива,
док је међ' потомцима багра жива.
Разум'јем што туђин с накнадном памети
жели на баруту пуцња да узлети,
и преиначи ломни чин историје,
у коме се младић из Грахова крије.
Стасо, голобрад, пубертетског заноса,
препун бунта, правичности, пркоса.
Није био циљ Младобосанца
трофеј од глава Софије и Франца,
већ да пошаље у свјет поруку јасну,
како у црној Босни животи згасну.
Тежак је јарам волу, а не човјеку,
зрном Принцип освешта Миљацку р'јеку.
У палом перју престолонаследника,
стоје снови Богдана, Неђе и Трифка.
Космички пут васкрелог косовског спјева
иш'о је про Србије до Сарајева.
Хвала бочици отрова - оста чврста,
и вазнесе распетог Гавру с крста.
Терезин клети и подн'јете муке,
знају зашто оде Новак у хајдуке!-
и зидови исписани жлицом жучи,
„не мрије ко живи”-жртвеник поручи.
Свједочише дуго стопе постамента,
ђе Пепиног сина снашла дужност света.

Назад ревизијо, грми ведро небо
и данас би Гавро к'о и онда треба,
исти Беч и Јевропа, протектор мјерка,
динарци се клањају сјенима претка.

Камен

Душу ми обликујеш од рођења,
Вавилон створише погрешна хтјења.
У моме бићу твоја је искра,
паукова мрежа, о врату ниска.
И отац си ми и младожења,
биљег мудрости, некад постеља;
понијела би те у бубрегу, жучи,
ал' не дају с тобом на перон ући.
Ти станац, а ја у свијету странац
своји смо тамо ће је наш кланац.
Око те глача, за тобом пати,
горд си, а даш се миловати.
Кад небо плаче ти се купаш,
кад сунце грање, на сцену ступаш.
Посјетом жар ти љубави дајем,
наздрављаш предано завичајем!
Са твог сургавог ентеријера,
вјетар често облаке помјера.
Некад те закити трава сестра,
а некад прене момачка пјесма.
Проводниче мојих жеља и мисли,
по хемијском саставу смо исти.
Често си зоотици постамент,
а мени од предака тестамент.
Опрости што ми росише очи,
ја ћу проћи, а ти свједочи.

РАТКО БЕЛИЋ, Суботица

XXX

Месец је умро.
Прозор зора плави.
Ах, ти ноћи,
шта си испредала?
Никог нема.
С` цилиндром на глави
стојим. Сам...
У срчи огледала...
Јесењин

Месец је умро.
Балканска ноћ.
Небо тмурно,
свет показује моћ.

Прозор зора плави.
Сирене јаук.
То силни слави,
нејаког мук.

Ах, ти ноћи,
колико ракета
и авиона ће доћи,
из лицемерног света?

Највећа,
а шта друго,
терористичка организација.
Шта си испредала?

Човечанству
савест дрема.
Да пружи руку
Србину,
никог нема.

Само Запад слави:
коллатералну штету
милосрдног анђела.
С` цилиндром на глави.

Стојим. Сам...
Мостове, болнице,
торањ срушен гледам.
Они своје показују лице.

Аутобуси, возови,
у ваздух лете.
Уче терористе,
да раде ствари исте.
Гину старци,
труднице, ђаци.
Деца мала,
у купатилу.
У срчи огледала...

Х

И где су они, и где ти си, збори
о, домовино? Сред твог немог жала
пој борца храброг више се не ори.
Сва јуначка су срца давно стала!
Зар твоја лира да падне с` висина
у моје руке – руке бедног сина?

Бајрон

И где су они, и где ти си, збори.
Корачам прошлости. Лијем сузе.
Завичај. Мој родни крај. Гори.
И душа. Све ми тај силник узе.

О, домовино? Сред твог немог жала.
Остало да лутам, у тузи дишем.
Корачам прошлости О, да је знала?
Неслога шта је, о којој пишем.

Корачам прошлости. Само у болу гледам.
Шумом праштања, да л`развијори?
Орканска јека. Мислима се не дам.
Пој борца храброг више се не ори.

Недоум стаза, да ли је катарза,
балканска, буран живот рађала?
Одрођених, ковитлац смрти богаза.
Сва јуначка су срца давно стала.

Стала певајући с` оружјем у руци.
Недоум стаза, животу тешких истина.
Јунаком се показаше у својој муци.
Зар твоја лира да падне с` висина?

Нараштају новом донесе јаде,
заветна што оста жеља једина.
Недоум стаза аманет ми даде,
у моје руке – руке бедног сина?

САВКА КОЗИЋ, Беоцин

Прође век

(Гаврилу Принципу)

Прошло је већ сто година
од када се битке воде,
да л` је треб`о или није
тражит пута до Слободе.

Рана младост занела га,
задатак је дао себи,
желео је добро земљи,
кроз Слободу да се ходи.

И сад није крај причању,
да л` се криво ратовању,
погром, ужас и страдања
бише мера ратовања.

Никада се неће – прича завршити,
интереси бише различити,
освајање – или пут Слободи,
ни данас одговори нису слични.

Цех је зна се – превелики био,
светски рат се куглом раширио,
пустош, тугу, несрећу остави,
то не би доста да главе охлади.

И ако много времена прође,
не може се лако стић` до договора,
није само Принцип изгубио,
изгубио је човек и жеља разума.

Погледи се не слажу ни сада,
једни ћуте, а други одмажу,
тако је то ваљда од давнина
кад Принципи не желе сарадњу.

САША АРАНЂЕЛОВИЋ, Бабушница

Кроз време

Замисли да тонеш
до праисторије и натраг,
да ти се осећај
појачава и мути,
да гледаш
поплаве и суше,
смену живих бића на планети
и стварање континента.

Ако камен створи отисак у времену,
вода га разбије.
Ако се лептир заигра
на светлости ватре,
хоће ли његова игра вечно трајати?
До када ће генерације
његових потомака
знати да преузму игру?

Замисли да све то можеш видети
и да ти у тренутку буде пред очима.

На потезу си.
можеш одабрати смер.

СИНИША ВЕЛИНОВ, Врање

Принциповање

Рекли ми за њега да је срж закона,
стоји законима на колоне чело.
Он је непролазан, вечан, ванвременски,
свима нама знан као принцип ил` начело.

Многи од нас воле људе од принципа,
крепост, верност и част, средње су им име.
А чуо сам приче од оца и дедова,
неким нашим је Принцип и презиме.

Један од тих наших, с презименом Принцип,
кажу да је био човек од принципа.
Храбро је устао за принцип слободе,
он и цела његова млада екипа.

Задивљен примером младог Принципа Гаврила,
ја поставих мога синчића у крило
и рекох: *Презиме Принцип није твоје,*
ал` буди од принципа, мој Гаврило!

Гледам га. Мали је да ово разуме,
али видим му у очима српски сјај
и схватам да би требали да молимо:
Боже, још много малих Принципа нам дај!

СЛАВИЦА НИЋИФОРОВИЋ- ВЕСЕЛИНОВИЋ, Раковац

Сто година Гаврило корача

Једно од деветоро деце,
од Тодорове лозе,
од мајке Марије
и оца Петра,
назвали га Гаврило.
Није био пунолетан
кад је на Видовдан 1914
испалио хице
и заједно са Васом,
са Недељком,
са Цветком,
са Данилом,
са Трифком,
са Мухамедом,
постао видовдански херој
и уписао се у историју света.

Принципов мост на Миљацки
више се тако не зове,
а изливене стопе на обали
више тамо не постоје.

А он, Гаврило,
невидљивим кораком и даље пролази
сада Латинском ђупријом...
Сто година Гаврило корача!

Његови хици никог нису ослободили.
Ти хици никог нису ујединили.

А Гаврило
сто година и даље корача!
Уписан у историју
и осуђен на живот.

Сто година
Гаврило у месту корача!
А ми?
Сами себе заплићемо,
заплићемо се у месту!?

А Гаврило,
он је коракнуо пре сто година.

Ко Он или Она

Ко нас је ускладио
у редове,
ко нас је довео
у не редове?
Ни он,
ни она.

Ко нам је изопачио давање
и претворио у самоузимање?
Ни он,
ни она.

Ко нам је раширене руке
склопио у молитвене?
Ни он,
ни она.

Ко нам срце претвори у камен?
Ни он,
ни она.

Само сами себе можемо уништити!
Само сами себе можемо усидрити!
Само сами себе можемо ускладити!

СЛОБОДАН Бели САВИЋ, Шабач

Порука предака

Светости ноћима ме море,
црне слике које гледам.
Поново моје село гори,
поново крвник пали српска огњишта
и то му мало па
сваком кога стиже и ухвати,
метком проби чело,
или крвавом камом кружи око врата,
не бира црни душманин
коме ће живот узети,
хвата од старца до најјачег,
не мршти се ни на одојчад.
Позваше ме моји преко Дрине,
дођи ноћас, наш песниче,
да видиш у каквим мукама умиремо,
нико овде није хтео доћи
да нас од покоља брани,
ко зна зашто су нас жртвовали.
Прелазим мост преко Дрине,
чини ми се да је река
још црвена од српске крви
која је овде вековима проливана.
Видљива су и по трави места
где су Срби клани,
толико је ту крви проливено,
да је српска земља још упила није.
Од Склана до Братунца
ауто као да мили по путу,
а крај њега пролазе жртве,
које су вековима страдавале

од разних крвника.
Нормалан човек не може
ни да замисли ни да схвати,
шта је у стању да уради
људски болестан ум.
Један из кржаве колоне стаде
и самртним гласом рече:
Не бој се овог што видиш,
ми смо те звали, наш песниче
као аманет ово да пренесеш
на наша нова поколења,
да коначно једном схвате
да овде икада можемо
у миру живети заједно,
само тако више неће бити
крравих клања Срба,
на овим територијама.
Порука је песника свима
који желе да узму живот невинима,
горка ће казна стићи
и ваша поколења,
зато добро размислите
пре него што ороз повучете
и пре него што каму у руке узмете
да некоме врат прережете,
или је у груди невином заборете.

Кућа ужаса

Ноћ је тиха
и превише тмурна,
као да нам небо нешто
страшно наговештава.
Само звер у човеку је будна,
чека долазак жртве своје,
да јој зада ударац секиром.
Одједном тргох се из сна,
као да чух рику рањеног лава,
не знадох да син оцу тада
у кући смртоносни ударац зада.
Потом све утихну,
само осташе језа и страва.
Убици не би доста што уби оца,
већ реши да му тело искасапи,
вероватно мислећи да ће
тако још више да му се освети.
Шта је терало тог младог човека
да у трену изгуби људскост
и постане човек-звер,
да се на такав начин
мртвом оцу освети?
Да ли је још раније изгубио душу?
Данашњу власт не занима
шта се у мозговима младих
данас збива и где стреме,
не желе да спрече
да се овакве трагедије
дешавају у ова времена.
Осећам земљу како дрхти, јеца и тугује
што нам веће деценијама

деца на странпутици стоје.
Да ли сте свесни, ви, који сте
били ма на којој власти,
да сте огроман број младих
пустили низ воду
да их матица носи
у најцрње пороке
за које свет зна?
Немојте, господо, мислити
да ћете вечно на власти остати,
биће вам страшно тешко
када постанете свесни зла
које сте чинили свом народу,
о главу ће вам се то олупати
и многи ће иза решетака бити.
Тек тада ћете имати прилику
да коначно схватите
каква сте зла чинили.
Да ли ће се икад овај народ
опоравити од онога што му
ви до сада урадисте?

Плачи, Србине и Србију

Е, моја земљо Србијо,
и браћо која живите у њој,
ово што нам се данас деси,
то вам стари песник предочи
пре готово три деценије.
Дозволили сте, браћо, да вас разни
наши и белосветски лажови заведу,
коначно морате да схватите
ко смо и какви смо.
Онај ко је видео даље,
посматра вас са сетом и тугом у души,
јер ни данас не видите
да се пред вашим очима све руши.
Жао ми је српског живља које мора да испашта,
што дозволи да мала група
издајника и олоша до овога доведе,
и да се српски крвници данас веселе.
Без обзира колико су смакли глава,
добили су подршку холандског Хага
и свих који су подржали „милосрдног анђела“.
Оних који Србију вековима уништавају
треба српски крвник да се весели,
када наша влада
није имала душу, нити трунке морала,
Већ се утркивала ко ће више Срба
послати у казамате Хага.
Многи од њих су и данас на власти,
без срама и стида седе
у посланичким клупама,
а да иоле имају морала,
отишли би из те српске светиње.

Треба им за живота подићи
споменик срама који ће због
овога што учинисте свом народу,
докле год Срба буде,
служити као место за народно плување.

**СНЕЖАНА АЛЕКСИЋ-СТАНОЈЛОВИЋ,
Нови Сад**

Живот као јутарње море Панонско

Кад ми ишибају леђа,
ишамарају лице,
смлаве моје Жито,
оскрнаве моје Њиве
и оставе ме тако глуву и слепу...
Бићу слово ћирилично,
заборављено на дну давних дубина...
На распећу свом
живећу у заблуди,
за нове заблуде...
Разбијаћу се као талас
о хрид и траве...
Опет ...
И опет... Још...
Али временом, постаћу Песма вековна!
Јер неће постојати реч
која ме може поседовати
или зауставити...
Примаћу ударце
И од њих стварати живот...
Чист, блистав и јасан
као бистро јутарње море Панонско...

СТОЈАНКА КОВАЧЕВИЋ, Сремски Карловци

Гаврило Принцип

Тренутак кад храбро на тле крочи
и кад у бесмртност хитац пусти,
можда је у неверици отворио очи,
какав се створи хаос густи.

Метеж од ускомешаних, уплашених људи,
а он уздрхта у храбрости трену.
А и једном и другом се човеку суди
кад трептаји за слободом у крви крену.

Гаврило Принцип – по чему се памти?
Чућете од људи свакојаке приче.
Храбар док срце к`о буктиња пламти,
већ дуго такав човек не ниче!

(хаикү):

Дао је Принцип
у једном дану немир
целом Балкану

ТАЊА ТРАШЕВИЋ, Ниш

Светилима

Прошло је стотину година
од тог тмурног доба
и ратних дана.

Остало је прегршт фотографија,
списа и безброј судбина
утканих у те четири године
страдања, плача и ратних поклича.

Жртве надања и снова
остале су да светле
нама, потомцима, и воде нас
кроз вијугаве путеве живота и постојања.

Мала фотоперспектива колоније

Окупљање учесника Колоније (Нови Сад, Дунавски парк)

Званично отварање Колоније (Нови Сад, салетла у Дунавском парку)

Свечани дефиле учесника Колоније (центром града Новог Сада)

Учесници Колоније на Тргу Слободе (Нови Сад)

Песничка представљања (Културни центар Новог Сада)

Пројекција краткометражног филма (Културни центар Новог Сада)

Вуков Михајило Љубица, сликарски део Колоније (КЦНС, Нови Сад)

Арсеновић Владислав *Саморастник*, сликарски део колоније (КЦНС)

Музичка пауза, Гајдош Золтан, пијаниста (КЦНС, Нови Сад).

Свечани ручак (ресторан „Наша тврђава“, Петроварадин)

Посета изложби експерименталне фотографије, аутора Савић Жељка

Промоција књиге „Срећа у плитком цепу“, Костић Милета из Врања

Промоција књиге „Распеће“, Миленковић Марије из Ниша

Вокални солиста Јањић Александар (КЦНС, Нови Сад)

Вокална солисткиња Станковић Гордана (Петроварадинска тврђава)

Радови на тему Принциповање (Петроварадинска тврђава)

Учесници колоније на Петроварадинској тврђави

Учесници колоније код „Сата“ (Петроварадинска тврђава)

У посети Музеју града Новог Сада (Петроварадин)

Свечани завршетак Колоније (Петроварадин)

САДРЖАЈ:

Предговор	4
БОРИСЛАВ ГАВРИЋ	6
БОРКА ДРАГОЉЕВИЋ	7
БОРКА ЖИВАНОВИЋ	8
БРАНКО ЂУКИЋ	10
БРАТИСЛАВ ПЕТРОВИЋ	12
БУДИМИР ФРКА	14
ВАЊА АНГЕЛОВ	17
ВЕРА ЦВЕТКОВИЋ	19
ВЕСНА МЕСАРОШ	21
ВЛАДИСЛАВ АРСЕНОВИЋ	24
ВОЈИСЛАВ ТРУМПИЋ	26
ГОРАН РАНЧИЋ	28
ГОРЈАНА АНА ДАБИЋ	29
ДОБРИНКА СИМИЋ	30
МАРИЈА БОЖИНОВИЋ <i>(post mortem)</i>	32
ДРАГАН ВИЛИЋ	34
ДРАГИЦА САВИЋ	36
ДРАГИЦА КОРАЋ-ИВАНОВИЋ	37
ДРАГО ПЕКИЈА	38
ДРАГОЉУБ СТАНКОВИЋ	39
ДУШАН ЖИВКОВИЋ	40
ЕМИЛИЈА ЖИВКОВИЋ	41
ЗОРКА ЧОРДАШЕВИЋ	43
ИГОР СТАНКОВИЋ	45
КАТАРИНА СТАМЕНКОВИЋ	46
ЛЕПОСАВА УВАЛИН	47
ЉИЉАНА ГЛИГОРИЈЕВИЋ	49
ЉИЉАНА МАРИЋ	50

ЉИЉАНА ФИЈАТ	51
ЉУБИЦА ВУКОВ МИХАЈИЛО	52
ЉУБОМИР ГЛИГОРИЋ	53
ЉУБОМИР ТРОЈАНОВИЋ	55
МАЈА ТОМИЋ	58
МАРИЈА МИЛЕНКОВИЋ	59
МИЛАН ДОБРОВОЉСКИ	65
МИЛОШ ИВЕТИЋ	68
МИЉАНА ИГЊАТОВИЋ	71
КНЕЖЕВИЋ	
МИОДРАГ БРКИН	74
МИОМИРКА НЕШИЋ	75
МИРЈАНА СОКОЛОВИЋ	76
МИРЈАНА ШТЕФАНИЦКИ	78
АНТОНИЋ	
МИРОСЛАВ БОЛТРЕС	79
МИРКО ШТИКИЋ	82
НИКОЛА СТАНКОВИЋ	83
ПЕТАР ЈАЋИМОВИЋ	85
ПРЕДРАГ ЛАСИЦА	89
РАДИСАВ ПАНТЕЛИЋ	93
РАДОЈКА КУВИЗИЋ	96
РАНКА СРДИЋ МИЛИЋ	100
РАТКО БЕЛИЋ	102
САВКА КОЗИЋ	105
САША АРАНЂЕЛОВИЋ	107
СИНИША ВЕЛИНОВ	108
СЛАВИЦА НИЋИФОРОВИЋ-	109
ВЕСЕЛИНОВИЋ	
СЛОБОДАН САВИЋ	112
СНЕЖАНА АЛЕКСИЋ	118
СТАНОЈЛОВИЋ	
СТОЈАНКА КОВАЧЕВИЋ	119
ТАЊА ТРАШЕВИЋ	120

Мала фотоперспектива колоније		121
Садржај		132

Одржавање колоније омогућио је:

Град Нови Сад

Градска управа за културу

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14(082.2)

821.163.41-32(082.2)

МЕЂУНАРОДНА уметничка колонија "Панонски бисери"
(8 ; 2014 ; Нови Сад)

Принциповање : зборник радова VIII међународне уметничке
колоније "Панонски бисери", Нови Сад, [27. и 28. септембар] 2014. -
Нови Сад : СКОР, 2014 (Земун : Горапрес). - 135 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 200.

ISBN 978-86-7970-119-0

COBISS.SR-ID 291065095